
sobre el context europeu, bàsicament francès. L'asimetria, en aquest sentit, és clara. Resulta evident que les cultures francesa i catalana es troben en una relació de centre-perifèria, per dir-ho en termes manllevats de la teoria dels polisistemes. Entre les aportacions de caire més intercultural, que estableixen un diàleg entre les respectives tradicions literàries, caldria ressenyar les ja citades de Margarida Casacuberta i Xavier Vall, així com les d'Àngels Santa («El compromís polític de J. P. Sartre amb Espanya: *Les Chemins de la liberté*», pp. 371-382) i Domingo Pujante («“Ne rêvez plus qu'à l'Espagne”: les écrivains français et l'image de l'engagement», pp. 323-339). Aquests dos últims tenen en comú el fet de destacar la importància que la guerra d'Espanya assolí en els cercles literaris francesos, i arreu del món occidental, com a darrera guerra romàntica per la llibertat. Domingo Pujante, a més, tracta el tema des d'una vessant poc freqüent i sempre problemàtica: la dels escriptors feixistes. Problemàtica per tal com ideologia i estètica s'hi superposen sovint, fent impossible un judici equànim. Els casos de Robert Brasillach i Pierre Drieu de la Rochelle, habitualment oblidats en les històries literàries del país veí, serveixen a l'autor per a manifestar la impossibilitat de conciliar recerca literària i ideal exterminador filonazi. I per a proposar la inclusió de la literatura feixista en les històries literàries generals, com a recordatori del que mai més s'ha de repetir. El tema, però, resta obert.

Tant des d'una perspectiva monogràfica com des de la interculturalitat, els resultats crítics són, en termes generals, molt interessants, tot i el caràcter heterogeni propi d'aquest tipus de publicacions. En qualsevol cas, la mera possibilitat de crear un escenari de debat entre la literatura francesa i la catalana, del qual en el present volum podem llegir-ne la memòria escrita, ja resulta saludable. Sobretot per a una cultura literària com la catalana, amb certa tendència a l'excessiva autocontemplació. Permet, sobretot, situar el realisme històric dintre del panorama europeu, i aprofundir en un període de la nostra història literària recent que, tot i comptar ja amb una bibliografia considerable, que estableix criteris vàlids de contextualització i interpretació, requereix encara estudis especialitzats que continuen l'important camí fet.

JOAQUIM ESPINÓS
Universitat d'Alacant

JULIÀ i MUNÉ, Joan, ed. (2000): *L'ensenyament del català com a L2: de la teoria a la pràctica*. Lleida, Universitat de Lleida, 228 pàgs.

L'ensenyament de llengües, tema general al voltant del qual gira el recull d'articles que ara presentem, és una qüestió que ha anat prenent protagonisme en els estudis lingüístics des dels seus inicis com a disciplina aplicada, sobretot a partir de la Segona Guerra Mundial. Aquests estudis, però, han estat enfocats majoritàriament cap a l'ensenyament-aprenentatge de l'anglès, partint, per tant, de les circumstàncies sociolingüístiques que afecten aquesta llengua com a idioma de comunicació internacional. Molt diferent és el cas del català, que parteix d'una situació pròpia d'una llengua minoritària i minoritzada. En aquest sentit, *L'ensenyament del català com a L2: de la teoria a la pràctica* planteja la necessitat d'adaptar teories i aplicacions al català. I en aquesta línia és una obra novedosa, ja que, a banda de la ja clàssica de Josep Tió, *L'ensenyament del català comals no-catalanoparlants* (Vic, Eumo, 1982), trobem pocs antecedents bibliogràfics en la matèria, escrits en català i referits a ell.

El llibre editat per Joan Julià es planteja dos objectius generals: d'una banda, proporcionar una síntesi de les diverses teories sobre l'ensenyament, posant èmfasi en les més actuals; de l'altra, mostrar aplicacions pràctiques

d'aquestes teories i analitzar els resultats que han donat en l'àmbit català. És important tenir en compte que el llibre que estem analitzant és fruit del programa de postgrau *Ensenyament del català com a L2* (del qual es van fer dues edicions al llarg del bienni acadèmic 1997-1999), impartit a la Universitat de Lleida. Cada article pertany a algun dels mòduls d'aquest programa i és per això que l'obra s'adreça principalment a llicenciats o estudiants dels darrers cursos de llicenciatura i a professors de llengua que volen actualitzar els coneixements. Tots els aspectes que s'hi tracten estan desenvolupats d'una manera general i clara, i les experiències que s'hi mostren van dirigides als ensenyants i no tant als especialistes en el tema.

El llibre està dividit en dues parts: «Bases teòriques per a l'ensenyament-aprenentatge d'una L2», que inclou set capítols, i «De la teoria a la pràctica», que n'inclou sis. En cada part, els articles marquen una progressió, de més general a més concret. La primera part està dedicada a donar una visió general de l'ensenyament d'una segona llengua, però referint-se sempre al cas català. Els tres primers articles dibuixen un estat de la qüestió de l'ensenyament del català com a segona llengua (L2) i també com a llengua materna (L1). El punt clau de l'article que obre el recull («Ensenyament de la llengua i formació del professorat», de Josep Tió) és la descripció de la situació actual de l'ensenyament del català, com a L2 i com a L1. En el segon article («La creació de les normals i l'ensenyament del català»), Alfred Agustí ens explica, d'una manera breu, el naixement de les *escoles normals* (a partir de 1840) i com aquestes intenten ser un element més per a assegurar l'uniformisme castellanitzador que es pretenia en l'època. L'article de M. Josep Cuenca («Lingüística teòrica i lingüística aplicada a l'ensenyament de llengües») posa de manifest la necessitat de col·laboració entre la lingüística teòrica i la lingüística aplicada i ens presenta una proposta de treball didàctic de la gramàtica, basada en la lingüística textual, que integra el vessant oracional i el discursiu.

Dels aspectes més generals, passem als més concrets a partir de l'article de Josep M. Cots («Anàlisi contrastiva i ensenyament d'una L2»), on es justifica la importància de l'anàlisi contrastiva en l'ensenyament d'una L2. En «La interllengua en l'aprenentatge d'una L2», Joan Mallart descriu el concepte d'interllengua vinculat a l'aprenentatge en edat adulta, qualitativament diferent de l'aprenentatge (tant de l'L1 com de l'L2) en edat infantil. «Adquisició d'una L2 i processos d'aprenentatge», d'Enric Llurda, planteja la importància de considerar la didàctica i els processos d'adquisició de segones llengües conjuntament en l'ensenyament d'una L2. En el darrer article d'aquesta primera part («L'ensenyament-aprenentatge del català»), Lluïsa Rancé ens parla de l'ensenyament del català relacionat amb l'alumnat d'incorporació tardana. L'autora examina les necessitats de l'alumnat nouvingut i dedueix que cal un enfocament comunicatiu per a satisfer-les, així com una bona coordinació entre l'equip docent del centre implicat. Tot seguit, ens planteja un disseny d'activitats d'expressió oral i una proposta de seqüència didàctica.

La segona part s'inicia amb l'article de Jordi Farré i Andreu Moix («A l'entorn d'una metodologia per a l'ensenyament-aprenentatge d'una L2»), on es revisen els mètodes d'ensenyament d'una llengua estrangera, il·lustrant l'exposició amb exemples del francès i de l'anglès; com a conclusió, els autors, presenten propostes de millora didàctica en les diferents etapes de l'ensenyament. En el següent article («El disseny d'un curs per a l'ensenyament del català com a L2 amb finalitats específiques»), Imma Creus tracta els aspectes bàsics que caldria preveure a l'hora de dissenyar un curs de català amb finalitats específiques i exemplifica la seua proposta amb una aplicació pràctica en un curs per a estudiants d'hostaleria. En la mateixa línia, Carme Sangrà, en «Proposta d'una unitat didàctica per a un grup d'alumnes adults no catalanoparlants de nivell llindar», reflexiona sobre l'ensenyament del català a grups d'alumnes adults. Ens proposa una unitat didàctica de nivell llindar i ens explica com l'ha duta a terme i els resultats que n'ha obtingut.

Els tres darrers articles («L'experiència docent amb alumnes magrebins d'incorporació tardana», de M. Dolors Sans, «Una experiència didàctica amb alumnes magrebins a Secundària», de Marible Robles i «L'aprenentatge dels alumnes d'incorporació tardana a l'IES "Josep Vallverdú" de les Borges Blanques (Garrigues)», d'Antonieta Bernat *et al.*), es relacionen directament amb l'últim de la primera part. Presenten tres experiències diferents, però relacionades, que ens mostren com han afrontat distints equips docents l'ensenyament de la llengua catalana a alumnes d'incorporació tardana.

Com a valoració global, podem dir que l'obra té un alt grau de cohesió, cosa poc freqüent quan es tracta d'articles fets per diversos autors. Observem cohesió entre els articles de la primera part: cadascun posa èmfasi en un aspecte determinat de l'ensenyament-aprenentatge de llengües, però tots amb una mateixa filosofia (la de l'enfocament comunicatiu) i tractant conceptes paral·lels que s'interrelacionen. Igualment observem aquesta cohesió en la segona part, on se'ns mostra una sèrie d'articles que són experiències directes de professors, de les quals els autors extrauen conclusions que es concreten en diverses propostes.

A grans trets, podem sintetitzar les aportacions de l'obra en tres idees bàsiques:

- 1) Cal promoure la col·laboració entre la lingüística teòrica i l'aplicada.
- 2) Per a ensenyar una L2, cal partir de les necessitats de l'aprenent (no serà el mateix ensenyar català a un alumne d'incorporació tardana que a un adult amb interessos comercials) i emprar una metodologia basada en l'ús lingüístic. Així, doncs, al llarg de tot el llibre s'aposta decididament per l'enfocament comunicatiu.
- 3) En el cas de l'ensenyament del català (com a llengua segona, però també primera) integrat dins l'ensenyament obligatori, caldrà la coordinació del professorat d'un mateix centre. S'ha de tenir present que el model lingüístic dels aprenents en edats infantils o juvenils, el crea el conjunt de professors que tenen, i no només el professor de llengua.

En conclusió, aquest llibre permet al lector posar-se al dia en les teories lingüístiques aplicades a l'ensenyament d'una L2 i, en concret, de la llengua catalana, alhora que mostra experiències i propostes didàctiques que poden ajudar l'interessat en el seu paper d'ensenyant o de futur ensenyant.

LAIA ARENAS